

Inspiration till läsning och ordkonst

Bokpaket till åk 5 år 2023

INNEHÅLL

Introduktion till materialet	3
Diskussionsfrågor och ordkonstövningar	6–15
Bokförteckning	16

© Sydkustens ordkonstskola 2023

Texter: Maja Ottelin

Layout: AboGrafik, Åbo
Tryckning: Grano 2022

Tack till författare och illustratörer, Förlaget, Schildts & Söderströms förlag!
Materialet är framtaget med understöd från Lisi Wahls stiftelse för studieunderstöd som också bekostar bokpaketen till skolklasser.

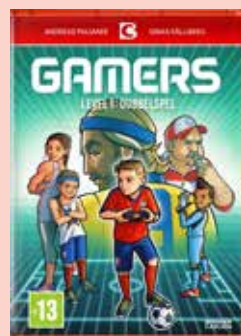
Grattis!

Er skolklass har fått Lisi Wahls bokpaket som delas ut av Förbundet Hem och Skola och Sydkustens ordkonstskola. Det här inspirationsmaterialet finns till för att ni ska få så mycket som möjligt ut av de tio böckerna.

Många är bekymrade över att läsning inte intresserar skolelever på samma sätt som förr. Det finns undersökningar som pekar på att finska skolbarn nog läser bra, men inte gör det så gärna. Vi fyller vår tid med mycket annat och i boken Skärmhjärnan junior kan du läsa om hur datorn och smarttelefonen har påverkat oss människor, både barn och vuxna. Kanske bidrar skärmarna till att det känns krävande att koncentrera sig på läsning, att det går långsamt och tankarna fort studsar sin väg åt annat håll? Många läsare i dag känner att de behöver anstränga sig för att lyckas läsa en bok från pärm till pärm. Det här kan vara bra att tänka på när ni nu har fått tio nya böcker till er skolklass. Kan ni hitta på ett roligt sätt att utmana er själva och läsa dem alla innan vårterminen är slut? Antingen tillsammans i klassen eller så att var och en hinner läsa minst en bok?

- Väljer jag böcker jag tycker om att läsa?
- Ger jag mig själv många olika läsupplevelser?
- Utmanar jag mig själv som läsare?

(Att utveckla självständiga läsare. Gravity Goldberg, Natur&Kultur, 2016)

Hundra dagar hemma

FÖRFATTARE: MATILDA GYLLENBERG
ILLUSTRATIONER: MARIA SANN

***“NAJK! NAJK! NAJK!
I DON'T LAJK!”***

Hela skolan stod plötsligt och stirrade på mig! Det enda jag önskade var att jag hade en knapp som jag kunde trycka på för att göra mig osynlig.

Nike vill inte gå till skolan. Det knyter sig i magen av obehag vid blotta tanken. Så hon stannar i stället hemma i hundra dagar. Det blir en jobbig tid som också bjuder på överraskande upplevelser.

Läs boken och diskutera

- Huvudpersonen i boken klarar inte av att gå till skolan. Vad är det för skillnad mellan känslan att ibland inte orka eller ha lust att gå till skolan och att inte klara av det alls under en lång tid?
- De flesta som går i femman har deltagit i distansundervisning under coronapandemin. Vad var det bästa och det sämsta med att gå i skola hemma?
- Den som blir retad eller mobbad kan önska att hen kunde vara osynlig. Vad kan man göra för den som helst vill vara osynlig?
- Hur ser en dag ut om man stannar ensam hemma från skolan? Vad kan man göra för att få tiden att gå?
- Problematiskskolfrånvaro är något som har diskuterats mycket det senaste året. Vad tror ni det beror på att fler barn och unga inte klarar av att gå till skolan? Leta reda på artiklar om ämnet och diskutera det i mindre grupper.

Ordkonstövningar

- Huvudpersonen avskyr sitt förnamn. Nike är ett namn med ursprung i den grekiska mytologin. Ta reda på vad ditt förnamn har för ursprung och betydelse. Finns det någon legend eller myt kring namnet, eller är det kanske ett namn med naturkoppling? Vet du varför du fick dina förnamn? Om du fick byta namn, vad skulle du välja för namn då?
- Tänk om du hade en knapp som du kunde trycka på för att bli osynlig! Tänk ut olika situationer där du skulle använda den knappen och skriv hur det skulle påverka dig.
- Nikes kompis Mia skaffar en förklädnad för att kunna spionera på skolans vaktmästare. Vem skulle du spionera på om du kunde maskera dig? Hur skulle du röra dig och klä ut dig för att inte bli upptäckt? Skriv en kort berättelse.

Adjutantens hemlighet

FÖRFATTARE: SEBASTIAN NYBERG

Sommarens höjdpunkt är vanligtvis glass och strandhäng för kusinerna Malin, Axel, Benjamin och Isabella. Men den här sommaren får de upp ett överraskande spår efter en nergrävd skatt. Fort visar det sig ändå att barnen inte är de enda som fått nys om adjutantens hemlighet.

Boktips med historiska äventyr

Kalle Knaster-böckerna av **Carina Wolff-Brandt** med tidsresor, mysterier och äventyr. Kalle Knaster, Miranda och tavelmysteriet (Vingpennan 2019) ingick i bokpaketet år 2021.

Yvonne Hoffman har skrivit en bokserie som utspelar sig i Finland under den Stora ofreden. **Hem genom bränt land** (Scriptum 2021) är del fem i bokserien.

Böckerna om **Mästerdetektiven Kalle Blomqvist** av **Astrid Lindgren**, utgivna mellan åren 1946–1953 handlar om listiga barn som löser brott.

Läs boken och diskutera

- I boken köper Malin ett knippe häften som visar sig vara flera hundra år gamla och kan avslöja en nergrävd skatt. Har någon i klassen köpt något extra fint eller speciellt på loppmarknad någon gång? Hurdant är loppisutbudet det i er näromgivning? Säljs det mest begagnade leksaker och barnkläder eller kan man fynda antika klenoder och udda prylar?
- Hurdan skrivstil lärde man sig i skolan när din lärare, dina föräldrar eller deras föräldrar gick i skolan? I vilka situationer kan man ha nytta av att kunna tyda olika slags handskrift? Ta reda på vad en grafolog gör och hur man blir grafolog!
- Testa kalligrafi! Skriv av en kort text som betyder mycket för dig, det kan vara en dikt eller en låttext. Gör bildsökning på nätet med sökord som *lettering*, *typsnitt* och *kalligrafi* för att hitta olika exempel.

Ordkonstövningar

- Tänk dig att du hittar en fin kappa på loppis. När du ska använda jackan första gången märker du att det finns ett föremål i fickan, något som tillhört jackans förra ägare. Starta med att beskriva jackan och föremålet och låt sedan texten bli ett äventyr där allt kan hända.
- Finns det ett gammalt förråd i er skola ni kan få leta igenom på jakt efter spännande fynd? Välj ut gamla föremål och ta reda på vems de varit, när de använts och om de kan vara värdefulla. Skriv ner en berättelse kring föremålen med en lockande inledning och spännande cliffhanger på slutet. En cliffhanger betyder att avsnittet slutar precis mitt i ett spännande ögonblick. Ge din berättelse en lockande rubrik såsom "Rektorns hemlighet", "Matsalens hemlighet" eller "Elevkårens dolda skatt". Kom ihåg att använda fantasi!
- Hitta på ett persongalleri för din egen mysteriebok med huvudperson, medhjälpare, motståndare och olika bifigurer. I klassiska mysterieberättelser finns ofta en mängd olika karaktärer som alla verkar misstänkta.
- Testa om ni enkelt kan tyda Tove Janssons handstil i boken Vem ska trösta knyttet? Leta rätt på gamla handskrivna texter och se om ni klarar av att tyda dem. Gamla handskrivna texter hittas på SLS öppna digitala arkiv <https://sls.finna.fi>

Alla mina katastrofer

FÖRFATTARE: KARIN FILÉN

"Jag ska vara cool och aldrig ställa till med pinsamheter, lovade jag mig själv. Fast det dröjde inte länge förrän det var dags igen." Så tänker Sandra efter första besöket i sin kommande skola. Boken utspelar sig år 1986 under Sandras sista sommar före sexan då små och stora katastrofer duggar tätt som radioaktivt nedfall.

Tips

på fler bokserier med små och stora vardagskatastrofer

Yokos nattbok av Annika Sandelin

Dagbok för alla mina fans av Jeff Kinney

Humlan Hansson-böckerna av Kristina Sigunsdotter

En minecraft-zombies dagbok av Zack Zombie

Läs boken och diskutera

- Sandra är orolig för att andra ska få veta om hennes pinsamheter, och att hon ska få ett rykte som konstig i sin nya skola. Är det värre att alla vet vem du är eller att ingen vet vem du är? Att alla märker dig eller att ingen noterar dig?
- Boken utspelar sig i en tid utan internet eller mobiltelefoner. Hur skulle din vardag se ut utan internet? Vilka är fördelarna och nackdelarna?
- På 1980-talet var märkeskläder som Levi's, Converse och Lacoste eftertraktade och dyra. Vad tänker ni om modetrender och hurdana trender finns det i dag? Är det viktigt för dig att ha någon viss klädstil eller följa modet? Vad signalerar den som klär sig i märkeskläder?
- Vad betyder vänskap egentligen? Hur är man en god vän?
- Det finns många exempel i boken på motstridiga känslor man kan ha för sina vänner eller sina syskon. Fundera på dina egna relationer. Vilka motstridiga känslor stöter du på? Läs t.ex. sidan 115.

Ordkonstövningar

- Vad vill du minnas från din skoltid när du en dag blir gammal? Skriv ett brev till dig själv som får öppnas först om tio eller tjugo år. Skriv datum på kuvertet när brevet får öppnas och spara det i gott förvar.
- Boken vimlar av olika tidsmarkörer från 1980-talet: pastellfärgade chiffongdukar, Converse-skor, Levi's jeans, hitlåtar som Take on Me av A-ha, filmer som Ghostbusters och Indiana Jones, Tjernobylyolyckan, fasta hemtelefoner, inget internet och inga mobiltelefoner. Skriv om ett kapitel i boken så att det utspelar sig i nutid. Vilka saker markerar att det är år 2023?
- Alla dina katastrofer: Skriv om en vardag från det att du vaknar till att du lägger dig på kvällen. Krydda berättelsen med så många galna katastrofer du bara kan komma på.

Bilskelettet – sju berättelser

FÖRFATTARE: HANNA LUNDSTRÖM
ILLUSTRATIONER: FRANK A. UNGER

Ett bilvrak omgivet av glassplitter. En mobiltelefon som plumsar rakt ner i poolen. Blodiga knän och en oförstående mamma. De sju korta novellerna i Bilskelettet handlar om olyckor som är små men obehagligt kraftiga.

Författaren Hanna Lundström har skapat sju olika skrivövningar till boken, kolla in dem på www.ordkonst.fi/bokpaket

Läs boken och diskutera

- Vad kännetecknar en novell? Hur skiljer sig en roman och en novell ifrån varandra? Läs tipsen på sajten Läxhjälp.nu:
<https://läxhjälp.nu/guider/svensktexter/tips-skriva-novell/>
- Jämför ett effektivt foto och en långfilm för att få fatt i skillnaderna mellan novell och roman!
- Vad får vi veta om berättelsernas huvudpersoner och andra karaktärer? Vad får vi inte veta om dem? Välj ut en av novellerna och skriv ner era iakttagelser om karaktärerna, jämför sedan era svar.
- Novellerna belyser en kort tid, kanske bara några timmar. Vad tror ni att personerna upplever och känner följande dag, nästa natt, en vecka senare eller ett år senare?

Ordkonstövningar

- På bokens pärm finns sju föremål: ett par badbyxor, en snorig näsa, en fågel, en skateboard, en diamant, en flaska och en trasig skidstav. Välj tre av föremålen. Skriv en kort berättelse där dessa tre föremål förekommer. Låt ett av föremålen ha betydelse för berättelsens slut.
- I berättelsen "Som ett proffs" möter du Miriam som älskar vintern. Ställ en timer på fem minuter och skriv en lista på alla vinterord du kan komma på. Ställ sedan en timer på sju minuter och skriv en text där du försöker få med så många ord som möjligt från din egen lista. Det går också att byta lista med en klasskompis. Låt din text få en katastrofal början och ett lyckligt slut.
- Lilo, Charlie, Abbe och de andra barnen i Bilskelettet upplever många olika känslor: glädje, sorg, lättnad och oro till exempel. Skriv först om en promenad och låt textens huvudperson vara arg. Beskriv vad den ser under promenaden och hur den reagerar. Skriv sedan om exakt samma promenad, men låt din huvudperson vara lycklig. Låt personen se och uppleva samma saker, men kom ihåg att den är lycklig. Jämför dina två texter.

Skärmhjärnan junior

AV ANDERS HANSEN OCH MATS WÄNBLAD

Ett tankeväckande och lättillgängligt faktpaket om vad som är bra och mindre bra med att leva omgiven av skärmar.

En lärarhandledning kan laddas ner gratis:

<https://www.bonnierforlagen.se/lararrummet/artikel/skarmhjarnan-junior-lararhandledning/>

Extrem överlevnad. Berättelser ur verkligheten.

AV DAVID LONG,
ÖVERSÄTTNING: INGELA JERNBERG

En bok med sanna historier om personer som råkat ut för livsfarliga situationer och klarat sig.

Ta reda på mera om finländare som varit med om extrema äventyr och räddningsoperationer! Till exempel äventyraren Patrick "Pata" Degerman, proffsdykaren Mikko Paasi och ensamsegelaren Tapio Lehtinen.

Nattkorpen

AV JOHAN RUNDBERG

Boken är första delen av fyra i den flerfaldigt prisbelönta deckarserien om Månvind & Hoff. Berättelserna utspelar sig i 1800-talets Stockholm och handlar om barn som lever på samhällets botten.

UR (utbildningsradion) har boken tillgänglig som uppläsning med ett pedagogiskt material till:

<https://urplay.se/serie/230072-nattkorpen>

En lärarhandledning till boken hittas också på förlagets webbplats:

<https://www.nok.se/manvind--hoff/>

En äkta ljugis

AV INGRID OLSSON

Elias vill bara att alla ska må bra. Därför säger han precis det hans föräldrar vill höra. Problemet är bara att det oftast inte är sanningen.

”Extremt relaterbar”, enligt juryn för Barnradions bokpris i Sverige.

Barnjuryns samtal och pedagogiskt material till de nominerade böckerna finns på UR.se och UR Play.

<https://urplay.se/serie/229922-barnradions-bokpris-2022>

Kepler62 Bok ett: Inbjudan

TIMO PARVELA, BJØRN SORTLAND,
PASI PITKÄNEN (ILL.).

ÖVERSÄTTNING: MARJUT HÖKFELT

Tänk om ett datorspel kunde ta dig till en främmande planet? Kepler 62 är bröderna Ari och Jonis möjlighet till ett bättre liv, ett spel som kan ta dem till ett annat solsystem. Bokserien är ett samarbete mellan två av Finlands och Norges mest populära barnboksförfattare och har tagit läsarna med storm. Serien har tretton delar, varav de första fyra hittills har översatts till svenska.

Gamers. Level 1: Dubbelspel

ANDREAS PALMAER & JONAS KÄLLBERG (ILL.)

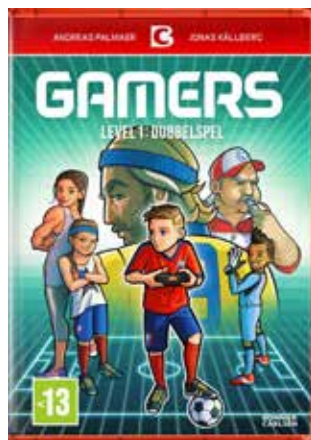
Lionel Silver vill helst av allt spela fotboll, men inte på gräsplanen som hans pappa önskar, utan på sin speldator. En lättläst bok om vänskap, fotboll och videospel.

Fler lästips för spelsugna:

Skuggan i spelkoden av Eira Ekre

Kung Pow-serien av Ola Lindholm och Johan Lindqvist

Flatworld: Häxmästaren på Kvarneberg av Nils Håkansson & Johan Leion

Fem frågor om läsning att fundera på

- **Var läser du helst?** I skolan, hemma, på bibban, på bussen, i sängen eller i soffan?
- **Vilken tid på dagen föredrar du att läsa?** På morgonen, på dagen, på eftermiddagen, på kvällen eller på natten?
- **Hur länge brukar du läsa?** En sida i taget, ett kapitel eller hur länge som helst?
- **När läser du mest?** I skolan, på julen och sommarlovet, när du var yngre?
- **Vad väcker din läslust?** En hurdan omgivning, vilka tidsramar, en hurdan bok och ett hurdant sinnestillstånd får just dig att sugas in i en bok?

Vill du fortsätta skapa, fantisera och skriva på fritiden?

Vill du som lärare ha mera ordkonst i din undervisning?

- I Sydkustens ordkonstskola kan du utöva ordkonst som hobby varje vecka eller prova på ordkonst på något av våra evenemang. Vi erbjuder ordkonst som grundläggande konstundervisning i flera kommuner. Vi skapar också olika undervisningsprojekt i skolor och daghem, utarbetar pedagogiska material och är med och utvecklar ordkonsten som konstform både nationellt och lokalt. Våra lärare är kunniga och erfarna inom läsning, litteratur och skrivande.
- Ta gärna kontakt så berättar vi mera!
- Du når oss på e-post **ordkonst@sydkusten.fi**
- Kolla in vårt utbud på **www.ordkonst.fi**

**De här tio böckerna ingår i bokpaketet
till femmor år 2023**

Alla mina katastrofer

AV KARIN FILÉN

Hundra dagar hemma

AV MATILDA GYLLENBERG OCH MARIA SANN

Skärmhjärnan junior

AV ANDERS HANSEN OCH MATS WÄNBLAD

Extrem överlevnad. Berättelser ur verkligheten.

AV DAVID LONG, ÖVERSÄTTNING: INGELA JERNBERG

Bilskelettet. Sju berättelser

AV HANNA LUNDSTRÖM OCH FRANK A. UNGER

Adjutantens hemlighet

AV SEBASTIAN NYBERG

En äkta ljugis

AV INGRID OLSSON

Gamers. Level 1: Dubbelspel

ANDREAS PALMAER & JONAS KÄLLBERG (ILL.)

Kepler62 Bok ett: Inbjudan

TIMO PARVELA, BJØRN SORTLAND, PASI PITKÄNEN (ILL.). ÖVERSÄTTNING: MARJUT HÖKFELT

Nattkorpen

AV JOHAN RUNDBERG

